

СУЧАСНИЙ ОБРАЗ БІБЛІОТЕКИ ЯК ВИМОГА ЧАСУ

У статті розглядаються потреби сучасного користувача бібліотеки вищого навчального закладу, наголошено на необхідності модернізації основних напрямів діяльності бібліотеки.

Ключові слова: опитування, інформаційні потреби, сучасний користувач, неформальний простір, бібліотечний комфорт.

Lys N.

MODERN LIBRARY IMAGE AS A DEMAND OF TIME

This article describes current needs of university library user and emphasize that it is necessary to modernize the directions of library activity.

Keywords: survey, information needs, current user, informal space, comfort.

*«Бібліотеки – це свобода. Свобода читати, свобода спілкуватися.
Це – освіта, (яка не закінчується в той день, коли ми залишаємо
школу чи університет), це дозвілля, це притулок і це доступ до інформації»*

Н. Д. Гейман¹

У сучасному світі бібліотеки це вже не тільки місця зберігання книг, а багатофункціональні центри, трансформація яких зумовлена змінами, які відбуваються у поглядах користувачів. Перш за все це стосується молоді, адже вона завжди позитивно сприймає усе нове та не боїться експериментувати.

Питання, щодо нових потреб сучасного читача, зокрема студента, молодого науковця є актуальним та висвітлюється у великій кількості публікацій, які розкривають тему і практичний досвід з різних боків. Так, Л. Амлінський [1] піднімає питання інтелектуально-інформаційного та психологічного комфорту, Т. Колесникова [2] підводить підсумки комплексного дослідження по визначенню ролі бібліотек в житті студентів. Т. Проценко [3] у своїй статті висвітлює основні складові іміджу сучасної бібліотеки. С. Дригайло [4] розглядає комплекс заходів, направлених на створення в бібліотеці комфортних умов для співробітників та відвідувачів. Публікацію І. Риб'яйцевої [5] присвячено новим креативним структурним перетворенням та зміні внутрішнього простору в ОУНБ ім. Горького, М. Швець [6] розповідає про переваги організації лофт-простору в бібліотеці. Стаття Т. Сватули [7] присвячена організації нових сучасних та цікавих форм заходів, творчих проєктів, В. Петрицька [8] висвітлює результати соціологічного дослідження присвяченого комфортності обслуговування серед користувачів Наукової бібліотеки Хмельницького національного університету.

Наша бібліотека не стоїть осторонь цих процесів, і у рамках підготовки до комплексного заходу «Архітектура. НТБ презентує свої фонди» проведено опитування серед студентів-архітекторів, а також розповсюджено анкети у студентській бібліотеці. Свої погляди на сучасну бібліотеку вищого навчального закладу висловили 125 респондентів, переважно студенти 4–5 курсів.

¹ Гейман Н. Чому наше майбутнє залежить від читання [Електронний ресурс] / Ніл Гейман // Граніт-Т: сайт видавництва. – Київ, 2012. – Режим доступу: <http://www.grani-t.com.ua/themes/3558>. – Назва з екрану. – Дата звернення: 27.10.15.

Цікавим підтвердженням актуальності цього питання стало співпадіння теми дослідження у бібліотеці і інтерв'ювання університетської газети «Аудиторія» [9]. Його учасниками стали студенти різних курсів та спеціальностей університету. Більшість свого часу вони проводять у навчальному закладі: значна частина – йде на навчання, а решта на виконання самостійних завдань, спілкування з друзями та обговорення різноманітних проектів.

Кореспонденти газети поцікавилися у політехніків *«чи вистачає їм місця для індивідуальної роботи»*, запитували також *«де вони проводять час, коли мають «вікно» між парами, та де виконують самостійні завдання»*. Відповіді були досить різноманітними, а деякі і несподіваними.

Так, наприклад, студентка другого курсу Інституту права та психології, для нетривалої роботи, використовує з одногруппниками буфет головного корпусу. Дівчина зазначає, що там *«можна скільки завгодно розмовляти з друзями»* і *«там є доступ до Wi-Fi зв'язку»*, *«можна попрацювати і у вільній аудиторії»* у головному корпусі. На її думку *«студентам бракує ще якогось неформального простору для спілкування і праці»*.

«Йду в їдальню або бібліотеку» – відповідає студент першого курсу Інституту енергетики і систем керування. Для виконання своїх завдань він надає перевагу комбінату харчування. Полюбить працювати, також, і в студентській бібліотеці. Для нього неважливий доступ до Інтернету, бо усе необхідне знаходить у книгах. Хлопець висловлює побажання і про наявність вільного простору в Політехніці *«з гарними кольоровими меблями, чудовим Інтернетом, різними молодіжними заходами»*.

«У гуртожитках – скрутно» – зазначає студентка першого курсу магістратури інституту архітектури. Їй *«для виконання дипломної роботи потрібен великий стіл»*. Однак дуже важко роздобути ключі від робочих кімнат.

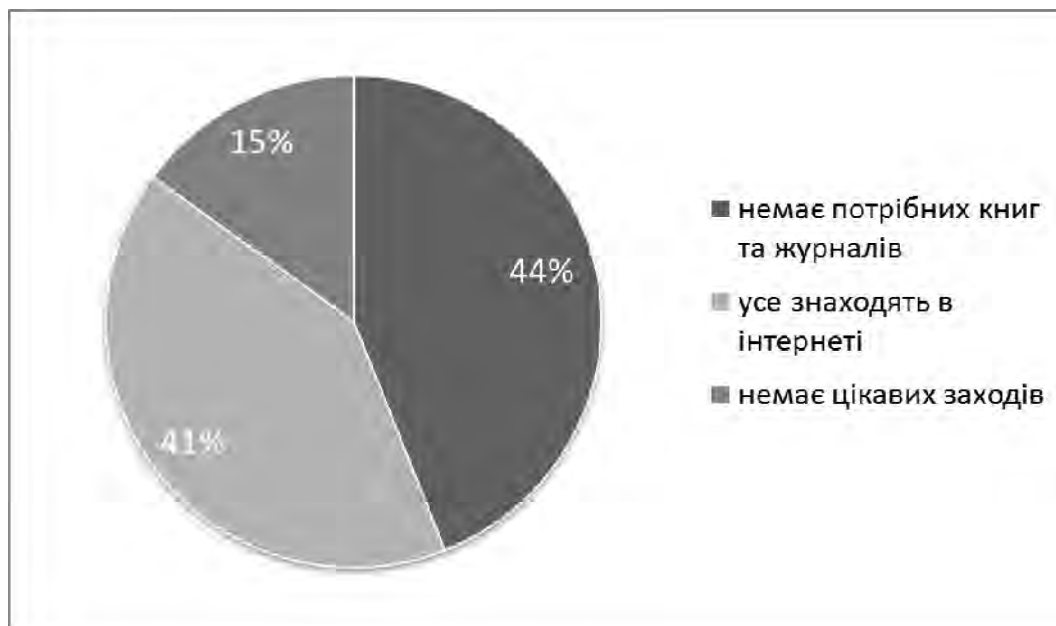
«Є лавка, бібліотека і підвіконники» – називає студент першого курсу Інституту телекомунікацій, радіоелектроніки та електронної техніки ті місця де, на його думку, можна *«поспілкуватися наживо й перечекати «вікно»*. Він із друзями часто проводить свій вільний час у студентській бібліотеці та їдальні комбінату харчування, користується у них популярністю і лавочка розташована поруч із кавовим автоматом.

Сьогодні студенти потребують змін. Судячи із відповідей політехніків кореспондентам газети, молодь наголошує на браку вільного простору з високошвидкісним Wi-Fi зв'язком, гарними кольоровими меблями та різними молодіжними заходами, де можна обговорити свої ідеї, почути думку друзів, попрацювати у зручних умовах над дипломною чи курсовою роботою, зрештою просто поспілкуватися та відпочити від занять. Таким місцем може стати і бібліотека, яка завжди була важливим осередком забезпечення освітнього-виховного та науково-дослідного процесів у вузі.

Нещодавно, поруч з Науково-технічною бібліотекою, у приміщенні однієї з філій централізованої бібліотечної системи (ЦБС), відкрилася URBAN-бібліотека. Проект її реорганізації був розроблений громадською організацією UrbanIdeas відповідно до потреб сучасної молоді. За задумом організаторів це повинен бути новий креативний простір з атмосферою затишної квартири та безкоштовне місце спілкування для всіх тих, хто цікавиться новими ідеями розвитку міста [10].

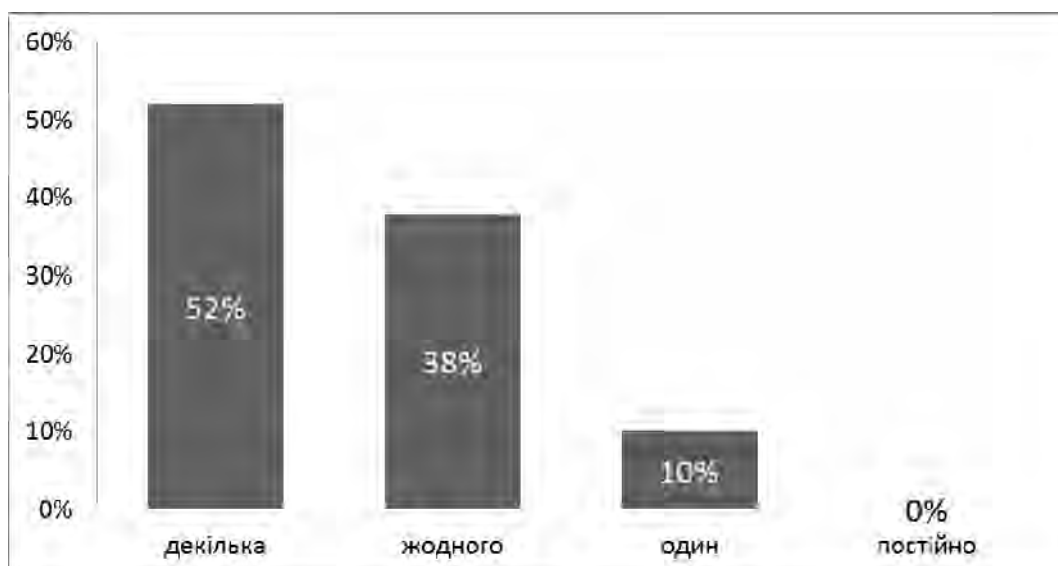
Що може запропонувати сучасним студентам наша книгозбірня? Якою вони її бачать? На жаль, на даний час, спостерігається тенденція до зменшення відвідин бібліотеки. У своєму опитуванні ми спробували дізнатися причину.

Так, на запитання *«Чому ви припинили користуватися послугами бібліотеки?»* запропоновано кілька варіантів відповідей. Думки наших користувачів розділилися таким чином: 44 % опитаних вказали, що їм бракує потрібних книг та журналів; 41 % – усе необхідне знаходять в Інтернеті; 15 % – не відвідують бібліотеку через відсутність заходів, які б змогли їх зацікавити.

Діаграма 1. «Чому ви припинили користуватися послугами бібліотеки?»

Отже, судячи з вище зазначеного, частина опитаних задовольняється інформацією, яку знаходить в Інтернеті, не задумуючись про її повноту та якість. Це саме можна сказати і про тих, хто не знаходить необхідної літератури у фонді бібліотеки. У даний час, значно розширився доступ до електронних інформаційних джерел. Сьогодні наші відвідувачі можуть здійснювати пошук, використовуючи не тільки традиційний довідково-пошуковий апарат, але і електронний каталог, електронний архів та різноманітні бази даних, у тому числі й розміщені на сайті бібліотеки. Також на сайті постійно оновлюється інформація про нові надходження, виставки, різноманітні події та заходи, які відбуваються в приміщенні бібліотеки. Все це дозволяє більш максимально задовольнити потреби користувачів.

Діаграма 2. «Скільки разів Ви заходили на сайт бібліотеки?»

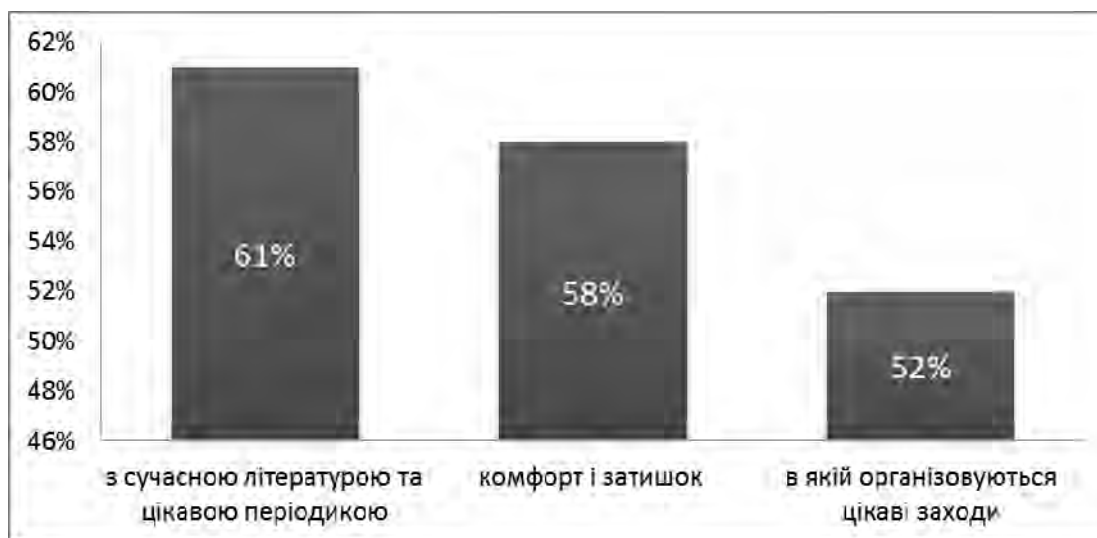
Науково-технічна бібліотека має свою сторінку у соцмережах. Та, незважаючи на те, що 97 % респондентів знають про існування сайту бібліотеки та сторінки у соцмережах, про що вони вказали у відповідях на запитання «Чи знаєте Ви, що наша бібліотека має власний сайт і сторінку у соцмережах?», проте мало їх відвідують. Про це свідчать результати відповідей на запитання «Скільки разів Ви заходили на сайт бібліотеки?». Більше половини – 52 % опитаних, лише декілька разів відвідало сайт; 10 % – один раз, жодного разу не заходили на наш сайт – 38 % респондентів.

Отже, дивлячись на такі показники, можна з упевненістю сказати, що наші відвідувачі погано орієнтуються, або взагалі не знають про наповнення сайту книгозбірні та відповідно до цього і фонду бібліотеки.

Наші респонденти внесли кілька пропозицій на запитання «Яку інформацію Ви хотіли б бачити на наших сторінках у соцмережах?»

Майже половина опитаних пропонує розміщувати у соцмережах інформацію про нові надходження, та іншу сучасну літературу, уже наявну в бібліотеці. Інша частина – інформацію про різноманітні події, заходи та зустрічі з цікавими людьми.

На запитання «Якою, на ваш погляд, має бути сучасна бібліотека, щоб Вам захотілось її відвідувати?» 61 % респондентів обрали варіант відповіді «з сучасною літературою та цікавою періодикою»; 58 % – бачать у сучасній бібліотеці більше комфорту та затишку; 52 % – надають перевагу культурно-освітній діяльності. Зазначимо, що респонденти обирали по декілька варіантів відповідей.

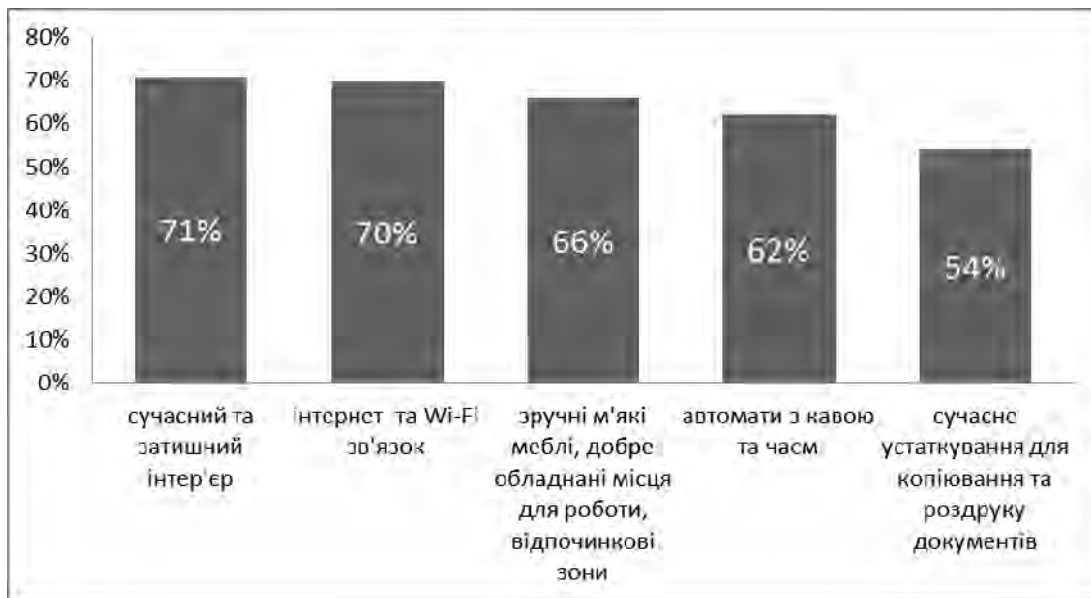
Діаграма 3. «Якою, на ваш погляд, має бути сучасна бібліотека, щоб Вам захотілось її відвідувати?»

Досить цікавими виявилися результати відкритого запитання. Більшість – 71 % опитаних зазначили, що хотіли б бачити в бібліотеці сучасний та затишний інтер'єр з гарним освітленням та озелененням; 66 % – зручні м'які меблі, добре обладнані місця де можна попрацювати, як гуртом так і індивідуально, а також відпочинкові зони; 62 % – автомати з кавою, чаєм та солодощами.

Значна частина опитаних, 70 % – надає перевагу високошвидкісному Інтернету та Wi-Fi зв'язку у бібліотеці. Це зумовлено тим, що останнім часом, дедалі частіше, відвідувачі використовують у своїй роботі, в приміщенні бібліотеки, власні ноутбуки.

Половина – 54 % хоче мати змогу користуватися сучасним устаткуванням, що дозволяє здійснювати сканування, копіювання та роздрук документів.

Сьогодні відбувається зміна і ролі бібліотекаря із зберігача книг на досвідченого та комунікабельного консультанта у пошуку необхідної інформації згідно потреб нового користувача. Адже за якістю обслуговування читач оцінює роботу і всієї бібліотеки. Так, 53 % опитаних, прагне бачити у бібліотеці більше молодого та привітного персоналу, що досконало володіє навичками пошуку та не губиться в інформаційному масиві.

Діаграма 4. Відкрите запитання.

Наші респонденти внесли і інші пропозиції. Серед них:

- наповнення фондів цікавими книгами та журналами, медіа та аудіо книгами;
- організація відеотеки, а також кіно-кімнати для перегляду наукових, історичних та документальних кінофільмів;
- збільшення кількості електронних версій книг та літератури іноземними мовами;
- можливість широкоформатного друку;
- розміщення розеток біля столів для зарядки ноутбуків та телефонів;
- встановлення сенсорних екранів з рекламою нових надходжень;
- організація виставок найкращих робіт студентів;
- проведення цікавих заходів та зустрічей з успішними відомими людьми;
- організація майстер-класів, воркшопів;
- обладнання кімнати відпочинку;
- відкриття кафе;
- облаштування місць для паркування автомобілів та велосипедів.

Бачення образу сучасної бібліотеки у відповідях наших респондентів, на відкрите запитання збігається із результатами інтерв'ювання студентів на сторінках газети «Аудиторія». Стає очевидним, що бібліотека повинна враховувати потреби своїх користувачів та змінюватися разом із ними. Сучасна бібліотека вищого навчального закладу повинна позиціонувати себе не просто як книгозбірню, а місце, де користувачу надається можливість розвиватися як особистості, опрацьовуючи потоки інформації, вдосконалювати свої здібності. Зрештою, вона повинна бути тим затишним місцем, яке хочеться відвідати знову.

Список використаних джерел:

1. Амлінський Л. Бібліотечний комфорт: розкіш чи веління часу / Л. Амлінський // Бібліотечний вісник. – 2010. – № 3. – С. 39–44.
2. Колесникова Т. Сучасна бібліотека вищої школи очима студентів: за результатами соціологічного дослідження / Т. Колесникова // Вісник Книжкової палати. – 2009. – № 7. – С. 26–30.
3. Проценко Т. Формування іміджу сучасної бібліотеки / Т. Проценко // Бібліотечна планета. – 2013. – № 3 (61). – С. 10–12.

4. Дригайло С. В. Створення комфортних умов роботи для користувачів і співробітників у бібліотеці / С. В. Дригайло // *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія.* – 2009. – № 4. – С. 63–72.
5. Риб'янцева І. Комфортний простір – підтримка для якісного бібліотечного обслуговування / І. Риб'янцева // *Бібліотечна планета.* – 2012. – № 2. – С. 10–11.
6. Швець М. Б. Обновлённая библиотека: бином фантазии: [беседа с директором ЦБС Красногвардейского района М. Б. Швець] / записала М. Селивёрстова // *Современная библиотека.* – 2013. – № 9. – С. 8–13.
7. Сватула Т. Сучасна бібліотека – європейський рівень обслуговування (портфоліо Херсонської ОУНБ ім. О. Гончара) / Т. Сватула // *Бібліотечна планета.* – 2015. – № 1. – С. 6–8.
8. Петрицька В. Комфортність обслуговування очима користувачів [Текст] / В. Петрицька // *Бібліотечний форум України.* – 2010. – № 1. – С. 32–36.
9. Герич А. Чи вистачає Вам у вищій затишного місця для індивідуальної роботи? / А. Герич // *Аудиторія.* – 2015. – 19–25 берез. (чис. 7). – С. 2.
10. Герич А. Для урбаністів відкрилася бібліотека / А. Герич // *Аудиторія.* – 2015. – 26 берез. – 1 квіт. (чис. 8). – С. 12.

УДК 025.5:378

Поліщук О. Б.

Наукова бібліотека Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ
«Криворізький національний університет»

**ДЕНЬ КАФЕДРИ: ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО
ПРОЦЕСУ (З ДОСВІДУ РОБОТИ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ
КРИВОРІЗЬКОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ ДВНЗ
«КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»)**

Розкрито сутність понять: «інформація», «інформаційне забезпечення», «День кафедри»; відображено інформаційне забезпечення кафедр Криворізького педагогічного інституту.

Ключові слова: інформація, інформаційне забезпечення, наукова бібліотека, навчальний процес, вищий навчальний заклад, День кафедри.

Polischuk O.

**DAY OF CHAIR: INFORMATION SUPPORT OF EDUCATIONAL PROCESS
(FROM EXPERIENCE OF SCIENTIFIC LIBRARY OF KRYVYI RIH
PEDAGOGICAL INSTITUTE OF STATE HIGHER EDUCATION
INSTITUTION «KRYVYI RIH NATIONAL UNIVERSITY»)**

The article reveals the meaning of notions «information», «information support», «Day of Chair»; information support of Kryvyi Rih pedagogical institute chairs' is described.

Keywords: information, information support, scientific library, educational process, higher education institution, Day of Chair.